Nr. 159 Kraków, piątek 13 lipca 1917. Rocznik XXVI.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f. 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru pojedynczego 10h
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie o godzinie 6 wieczorem

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314
Konto czekowe Nr. 34.095.
Fach pocztowy na listy Nr. 116.
Adres telegr.: Naprzód Kraków

Dział inseratowy:
ul. Gołębia L. 2. I. p.
(Róg ul. Brackiej)
Telefonu Nr. 1354.
Konto czekowe 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 36 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 90 h.

Kryzys w Niemczech zaostrza się.

Równe prawo wyborcze w Prusiech. — Losy Halicza i Kałusza. — Pińsk płonie? — Kwestya Legionów na Kole polskiem.

Wielkie przesilenie polityczne w Niemczech.

Jesteśmy obecnie świadkami odbywającego się w Niemczech doniosłego przewrotu politycznego, którego zakresu przewidzieć na razie dokładnie jeszcze niepodobna, ale który może mieć (i prawdopodobnie będzie miał) ogromne znaczenie historyczne wogóle, a dla obecnej wojny (i sprawy polskiej) w szczególności.

Gruntowna demokratyzacya państwa niemieckiego stanęła na porządku dziennym.

Dlaczego właśnie teraz wybuchło przesilenie? Dlaczego właśnie teraz 3 (lub 4) wielkie partye niemieckie, łącząc się w blok, podnoszą energicznie hasła pokoju bezaneksyjnego, demokratyzacyi ustroju, parlamentaryzacyi rządów? Zazwyczaj powołują się dzienniki na takie przyczyny, jak błędy dyplomatyczne (ostatnio pertraktacye z Ameryką, propozycye odrębnego pokoju z Rosyą lub konflikt z Norwegią), położenie aprowizacyjne, ofenzywa rosyjska i położenie militarne (niezadowalające wyniki wojny łodziami podwodnemi) i t. d. i t. d. U podstawy jednak wszystkich tych czynników znajduje się pewien ważny czynnik, o którym pisma burżuazyjne chętnie zapominają — **wzmaganie siły ludowej.**

W miarę bowiem dalszego trwania wojny, uświadamiania sobie jej przyczyn i celów przez szerokie warstwy pracujące, w miarę dalej konieczności dla państw stawiania ludom coraz to nowych, coraz to częstszych wymagań podatkowych, poborowych i innych — wyzwalają się, ruszają się uśpione przez czas pewien siły ludowe. Rewolucya rosyjska, będąca najbardziej silnym przykładem tego poruszenia się sił ludowych, wywiera oczywiście także swój znaczny wpływ. Tak powstaje, tak potężnieje ta **fala demokratyczna,** która wznosi się i na zachodzie coraz wyżej, a której kresu dążeń nawet niepodobna jeszcze dzisiaj dojrzeć...

Pamiętajmy zawsze o tym fakcie podstawowym, gdy analizujemy codzienne powikłania w przebiegu kryzysu niemieckiego, na który — bez przesady — skierowane są dziś oczy całego świata.

Trzy postulaty wysunęła koalicya zjednoczonych partyj niemieckich (soc. demokracyi, postępowców, centrowców, po części narodowych liberałów):

1. **Sprawę reformy wyborczej w Prusiech;**
2. **Parlamentaryzacyę rządów w Niemczech;**
3. **Pokój bezaneksyjny — także na zachodzie.**

Z tem wszystkiem łączą się kwestye podrzędniejsze, między innemi przesilenie kanclerskie.

Wszystkie kierujące siły polityczne w Niemczech długo naradzały się nad trudną sytuacyą, stworzoną przez wspomniane partye w przeddzień głosowania w sprawie nowej, 15-miliardowej pożyczki wojennej. Cesarz obszernie konferował z Hindenburgiem i Ludendorfem. Na radzie koronnej w Berlinie, w której brali udział następca tronu i nawet pono cesarzowa, wysłuchał opinii kierujących mężów stanu. W rezultacie punkt pierwszy ze wspomnianych na wstępie 3 postulatów został już załatwiony. Orędzie cesarskie, które poniżej podajemy, poleca opracowanie w krótkim czasie reformy wyborczej na podstawie **równego** prawa głosowania. Wiadomo bowiem, że właśnie o r ó w n o ś ć prawa wyborczego socyaliści walczyli najbardziej. lecz spotykali się ze stanowczym oporem czynników nie tylko rządowych, konserwatywnych, lecz nawet umiarkowanych.

Co się tyczy postulatów 2 i 3, a także kwestyi kanclerskiej — tu zachodzą pewne trudności, tak wikłające sytuacyę, że ta zmienia się z godziny na godzinę — literalnie. Główna trudność oczywiście tkwi w stanowisku narodowych liberałów, z których część akceptuje stanowisko bezaneksyjne na zachodzie, część nie. Pertraktacye międzypartyjne trwają dalej. — „Frankfztg." zwraca uwagę, że blok może obejść się nawet bez nar. liberałów, gdyż inne partye tworzą już stanowczą większość:

centrum	91 posłów
postępowcy	45
soc. demokraci (większość)	89
Razem	225 posłów

(Nar. liberałów jest 44). Wogóle ciekawe i charakterystyczne, z jaką niezmierną energią niemiecka postęp. burżuazyjna prasa domaga się energicznej taktyki ze strony bloku i powiada, że nieobecność nar. liberałów nawet będzie miała tę dobrą stronę, że ułatwi blokowi jednolitą taktykę, zwłaszcza w kwestyi pokojowej. Przedewszystkiem — powiada n. p. „Frankf. Ztg." — należy stworzyć sytuacyę jasną i niedwuznaczną, abyśmy mogli pójść naprzód — zwłaszcza **w kwestyi belgijskiej.**

Co się tyczy socyalistów, to mówiliśmy już o pogłosce w sprawie objęcia jednej z tek ministeryalnych przez jednego z wodzów soc. ruchu zawodowego tow. L e g i e n a. — Obecnie w „Vorwärtsie" redaktor tego centr. organu partyi S t a m p f e r obszernie rozpatruje kwestyę ministeryalizmu socyalistycznego i przychodzi do wniosku, iż **socyaliści tylko w tym wypadku mogliby wstąpić do rządu,** gdyby powstał gabinet rzeczywiście parlamentarny. „Rząd, utworzony przy pomocy socyalistów, musi oświadczyć w dniu swego powstania, że zostanie przy sterze tylko tak długo, dopóki może się opierać na zdecydowanem zaufaniu parlamentu". Stampfer konkluduje: „Jeśli ma być zrobiona próba utworzenia rządu parlamentarnego i jeśli jego los będzie zależny od pomocy socyalistów, to ci naturalnie nie mogą jej odmówić — oczywiście jeśli p r o g r a m rządu będzie odpowiadał poglądom soc. demokracyi."

Kryzys kanclerski jeszcze nierozwiązany. — „Germania" centrowa oświadcza, że w tej sprawie centrowcy zajmują stanowisko neutralne. — Organy zbliżone do postępowców chciałyby widocznie pozostawić kanclerza u steru. Natomiast nar. liberali wypowiadają się przeciwko kanclerzowi.

Jako ewentualnych następców wymieniają cały szereg osób, między innymi H e r t l i n g a (z Bawaryi), na którego b e n e ma to przemawiać, że mile będzie widziany w Bawaryi, Austryi, przez papieża i t. d.

Obecne przesilenie polityczne w Niemczech staje się jednym z najciekawszych etapów w historyi obecnej wojny i zapewne rozpocznie nowy okres w historyi państwa niemieckiego. — „Arbztg." wiedeńska nazywa obecne przesilenie niemieckie **„kryzysem wojny obecnej".** Posłowie — powiada — zrozumieli, że tak dalej iść nie może. Co bowiem dotychczas mówią panujący niemieckiemu ludowi? Przetrzymajcie, przetrzymajcie, a zwycięstwo przyjdzie, niezawodnie przyjdzie. **Jak się zdaje** — powiada soc. dziennik — **w komisyi parlamentarnej, gdzie nie można stłumić prawdy pretekstem, że nieprzyjaciel słucha, „nieufność" wobec tych nieustannych obietnic tak się wzmogła, że zbudziła sumienie...**

Orędzie cesarza Wilhelma o równym prawie wyborczem w Prusiech.

Biuro Wolffa donosi: Jego Królewska Mość wystosował do prezydenta ministerstwa państw. następujący reskrypt:

Wykonując mój reskrypt z 7 kwietnia, przedłożyło mi moje ministerstwo państwowe referat, wskutek którego uzupełniając ów reskrypt, postanawiam, że projekt ustawy w sprawie **zmiany prawa wyborczego sejmowego,** który ma się przedłożyć t. z. sejmowi monarchii do uchwały ma być ułożony na podstawie **równego prawa wyborczego.** Przedłożenie należy w każdym razie wnieść tak wcześnie, by **najbliższe wybory mogły się odbyć według nowego prawa wyborczego.** Polecam Panu zarządzić, co jest konieczne wskutek tego reskryptu.

Wielka główna kwatera 11 lipca 1917.

Wilhelm I. Kontrasygnował **Bethmann Hollweg.**

Berlin, 12 lipca.

Organ centrowy „Germania" dowiaduje się, że bez względu na to, jak wypadnie przesilenie kanclerskie, jest już dziś pewnem, że kanclerz stanie na stanowisku decyzyi parlamentu **o celach** wojny, będącej obecnie w przygotowaniu.

Biuro Wolffa donosi: „Voss. Ztg." twierdzi, że kierown. centrum wystosowało do kanclerza pismo, w którem stronnictwo oświadczyło się przeciw pozostaniu kanclerza w urzędzie.

Jak nas ze strony kierownictwa frakcyi zawiadomiono, tego rodzaju pismo, które zresztą nie odpowiadałoby także zapatrywaniu centrum, ani zostało ułożone, ani wysłane.

Berlin, 12 lipca.

Jak donoszą berl. dzienniki, następca tronu pragnie, ażeby na czele państwa stanął człowiek, któryby potrafił na nowo obudzić zapał wojenny i chęć dalszego prowadzenia wojny, obok tego zaś dokonał parlamentaryzacyi rządu. Program ten — podnosi „Berl. Tageblatt" — obejmuje reformy wolnościowe w państwie, ale pod warunkiem znalezienia takiego męża, któryby umiał uderzyć w ton pewny zwycięstwa, jak to czynią przewodnicy nieprzyjacielskich państw.

W sprawie powołania następcy tronu do Berlina, oraz formy, w jakiej to zostało podane do wiadomości, pisze „Kreutzzeitung": Właściwe rozstrzygnięcie już oczywiście zapadło. Być może, że z powołania następcy tronu na radę koronną wnioskować można, że branem jest pod uwagę ograniczenie władzy korony.

Wiedeń, 12 lipca.

„Arb. Ztg." w czwartkowym numerze poświęca znowu wstępny artykuł kryzysowi niemieckiemu, wyrażając w końcu nadzieję, że przełom wywrze wielkie wrażenie w świecie nieprzyjaciół. Albowiem rządy nieprzyjacielskie utrzymują nastrój wojenny tylko kłamstwem, że lud niem. nie pragnie porozumienia i chce cały świat podbić i podeptać prawa wszystkich ludów. To widmo zniknie, gdy parlament przemówi i gdy ujawni się pokojowa wola parlamentu niemieckiego.

Ofenzywa rosyjska.

Posunięcie się Rosyan ku Dniestrowi w kierunku północno-zachodnim od Stanisławowa zagroziło bezpośrednio Haliczowi, leżącemu przy prawym brzegu Dniestru, obejściem od południowego-zachodu, wobec czego — jak biuro Wolffa donosi — **Halicz został opróżniony bez walki.** Wojska sprzymierzone w myśl powziętego planu przeszły rzekę Łukwę i stanęły na pozycyach na zachód od Łukwy nad rzeką Łomnicą, płynącą w odległości kilku klm. mniej więcej równolegle do Łukwy. Granicą operacyi wojennych staje się zatem obecnie linia Łomnicy aż do Kałusza, który znalazł się w zagrożonej sytuacyi, po za Kałuszem wygina się ona ku południowemu zachodowi, biegnąc prawdopodobnie w niewielkiej odległości od wymienianych w komunikatach miejscowości Kosmacz, Jabłonka, Porohy i Huta aż do Karpat. — Wojska sprzymierzone dokonawszy przesunięć w ostatnich trzech dniach, stoją znowu w styczności bojowej z Rosyanami. Przestrzeń, oddzielająca Stanisławów od Kałusza wynosi w linii powietrznej około 30 km.

Walki pod Kałuszem.

Wiedeń, 12 lipca.

Urzędowo donoszą 12 lipca:

Wschodni teren wojny:

W Rumunii i w Karpatach nic ważnego.

Na południe od Dniestru Rosyanie dotarli do naszej pozycyi nad Łomnicą. Koło Kałusza przyszło do walk na zachodnim brzegu rzeki. Nad Stochodem koło kolei Równo—Kowel odparto rosyjski atak.

Włoski teren wojny:

W odwecie za nawiedzenie Idryi przez włoskich lotników, austro-węgierska eskadra obrzuciła skutecznie dworzec i rozległy obóz barakowy w Cividale. Na małym Colbricon wdarły się wczoraj rano nasze oddziały atakowe do nieprzyjacielskich pozycyi, zniosły załogę, rozsadziły wielkie zasoby włoskiej amunicyi i powróciły z jeńcami.

Południowo-wschodni teren wojny:

Bez zmiany.

Szef sztabu generalnego.

Sprawy parlamentarne.

Koło polskie a Legiony.

Koło polskie obradowało wczoraj po południu od godz. 5 do 9 wieczorem. Przedmiotem dyskusyi była aktualna obecnie sprawa Legionów polskich.

Poseł Moraczewski w wywodzie 2-godzinnym przedstawił całokształt kwestyi Legionów polskich.

Reforma konstytucyi.

Czesi z wyjątkiem małej grupy narodowych radykałów okazują pewną skłonność do wzięcia udziału w pracach przygotowawczych do rewizyi konstytucyi. Odbyła się też wspólna narada zastępców Związku czeskiego, Ukraińców i Związku południowo-słowiańskiego, na której stwierdzono, że wszystkim przedstawicielom odnośnych klubów w komisyi konstytucyjnej mają być udzielone odpowiednie instrukcye, na mocy których mogliby brać udział w merytorycznych pracach komisyi.

W południe dowiedziano się w parlamencie, że prezes Koła Łazarski był na posłuchaniu u cesarza.

O godz. 5 po południu prezydyum Koła, mianowicie: dr Głąbiński, Diamand, Kędzior, Goetz i German konferowali z prezydentem ministrów. Konferencya ta dotyczyła, jak słychać w kołach parlamentarnych, sprawy konstytucyi.

W obronie internowanych, konfinowanych i jedynaków.

Komisya budżetowa obradowała dalej nad rezolucyami.

Przyjęto: 1) rezolucyę Gentilego, wzywającą rząd, by obywateli państwa **niesprawiedliwie lub wbrew ustawie internowanych i konfinowanych natychmiast wypuścił na wolność i** umożliwił im powrót do ojczyzny i odpowiednio **wynagrodził** za straty gospodarcze, które ponieśli wskutek tych nieprawnych zarządzeń, 2) rezolucyę Pittoniego, **że internowanie i konfinowanie** nieposzlakowanych osób ma być **natychmiast wstrzymane;** dra Pogacznika, by rząd natychmiast zniósł stosowanie w armii kwalifikacyi osób, jako **politycznie podejrzanych** lub niepewnych.

Przyjęto wniosek Gentilego, wzywający rząd, by wpłynął na ministerstwo wojny, by **jedynaków** używano tylko do służby wojskowej w głębi **kraju**, i by w tym celu wydano stosowne wskazówki komisyom przeglądowym, aby tych jedynaków przydzielali do odpowiednich kategoryi.

Subkomitet dla spraw reformy konstytucyi.

W komisyi konstytucyjnej p. Onciul postawił następujący wniosek: Ustanawia się podkomitet złożony z przewodniczącego i jednego sekretarza, oraz przedstawicieli wszystkich narodowości, który to **komitet ma podjąć próbę,** by przez wspólne porozumienie wszystkich czynników **ustalić zasady reformy konstytucyi.**

Komisya prawnicza o wyrokach sądów wojennych.

Komisya prawnicza ukończyła obrady nad ustawą o **listach przysięgłych.**

Powzięta zrazu uchwała, że pierwsze posiedzenia sądów przysięgłych mają się odbyć w **listopadzie 1917,** zmieniono w tym duchu, że termin ten ustalono **na początek stycznia 1918.**

P. Ofner postawił wniosek, by podobnie jak w projekcie ustawy o sądownictwie wojskowem nad osobami cywilnemi, postanowić, że **znosi się wszystkie wyroki, które w dniu niezatwierdzenia rozporządzeń cesarskich o zawieszeniu sądów przysięgłych nie miały jeszcze mocy prawnej, a które wydane zostały nie przez sądy przysięgłych.**

Po dłuższej dyskusyi wniosek Ofnera uchwalono.

Następnie wzięto pod obrady wniosek posła Grossa, aby **zbadać wyroki sądów wojskowych,** wydane na podstawie cesarskiego rozporządzenia o oddaniu osób cywilnych pod sądownictwo wojskowe, w postępowaniu sądów polowych lub prawa doraźnego. Przyjęto ten wniosek z **małemi zmianami.**

W końcu uchwalono **odmówić zatwierdzenia cesarskiemu rozporządzeniu** w sprawie **wyboru** miejsca siedziby przez adwokatów.

Poseł Kramarz na wolności.

Wczoraj zostali wypuszczeni na wolność b. pos. Kramarz i Raszyn. Uwolnienie ich nastąpiło na podstawie odrębnego aktu łaski cesarskiej.

Socyaliści francuscy o kwestyi alzackiej.

Berno, 12 lipca.

„Times“ donosi z Paryża: Komisya francuskich socyalistów, mająca opracować odpowiedź na zapytanie komitetu skandynawsko-holenderskiego, ustaliła swoją odpowiedź dnia 5 b. m. Podkreśla ona niezaprzeczone prawo Francyi do Alzacyi i Lotaryngii, ale ze względu na prawo decydowania wszystkich ludów o sobie oświadcza, iż godzi się na to, aby mieszkańcy Alzacyi i Lotaryngii plebiscytem rozstrzygnęli o sobie. Według tej propozycyi plebiscyt ma się odbyć pod kontrolą narodów w ciągu roku po zawarciu pokoju.

Wojna światowa.

Według wojennego sprawozdawcy „Neue Fr. Pr.“ opróżniony przez wojska teren we wschodniej Galicyi, mający mniejwięcej kształt odcinka koła, wynosi około 65 km. długości, a w najdalszym odchyleniu 25 km. głębokości.

Agencya paryska Havasa z Petersburga donosi: Na odcinku pod Pińskiem zawrzały gwałtowne walki. **Miasto Pińsk płonie.**

Jak dowiaduje się „Voss. Ztg.“ ze Sztokholmu, kongres zastępców rosyjskiej Rady rob. i żołn. wybrał dr **Fr. Adlera i Karola Liebknechta** członkami swego komitetu wykonawczego.

Na konferencyi mężów zaufania czeskich socyalistów w Pradze, dr Meissner powiedział, że zamiast zwoływać stary sejm lepiejby było, aby posłowie do Rady państwa z Czech zostali upełnomocnieni jako członkowie **krajowej konstytuanty** i uchwalili nową demokratyczną ordynacyę wyborczą do sejmu.

Rosyjski minister wojny uwiadomił — jak donosi depesza „Vorwärtsu“ — Radę rob. i żołn., że Otto Bauer, znany wiedeński socyalistyczny publicysta i uczony, może przybyć do Piotrogrodu. Tow. Otto Bauer przebywał dotychczas przez 2 lata w niewoli rosyjskiej na Syberyi.

KRONIKA.

Kraków, czwartek 12 lipca.

Mme Butterfly we wtorek śpiewano w nowej obsadzie. P. Dębicką pamiętamy dobrze w roli tytułowej, wykonywanej w Krakowie przed szeregiem lat. Głos silny, pięknie brzmiący, dobrze wyszkolony, stawia jej partyę na wysokim poziomie wokalnym. Niestety, jej partnerka p. S. (Suzuki), jako debiutantka, wykonała swą partyę tak pod względem wokalnym jak dramatycznym — bardzo nieszczególnie... Nic też dziwnego, że nawet n. p. takie piękne fragmenta, jak duet przy dekorowaniu mieszkania kwiatami w II akcie wypadły słabo. Pozatem wykonanie szwankowało pod innymi względami, nie brakło n. p. usterek w orkiestrze, która niezawsze dostrajała się do partyi wokalnych (chóry w I akcie).

Plagą istotną jest spóźnianie się p. t. publiczności. Drzwi na widownię nie są (dlaczego?!) zamykane po rozpoczęciu przedstawienia i spaźniający w ciągu całego pierwszego aktu hałasują na widowni, przeszkadzając słuchającym.

Zły chleb. Skargi na miejski chleb kukurudzany słychać z wielu stron. Wczoraj np. w jednym z tutejszych zakładów zarządzono zbadanie lekarskie przywiezionego zapasu chleba i uznano go za nieodpowiedni do spożycia.

Tylko niektórzy piekarze umieją znośny chleb z obecnej mąki wyrabiać; większość nie troszczy się o konsumentów w tem przekonaniu, że zjedzą, bo zjeść muszą chleb choćby najgorszy.

Półkolonie. Sekcya półkolonii Towarzystwa walki z gruźlicą zawiadamia, że półkolonie w Parku Lasockich w Dębnikach i w Parku krakowskim rozpoczną się w piątek, tj. 13 b. m.

Dzieci z Dębnik, Zakrzówka i Ludwinowa mają się zgłosić w tym dniu punktualne o godz. 8 rano w Parku Lasockich, a dzieci z Krowodrzy, Prądnika Czerwonego, Grzegórzek, Wesołej, Stradomia, Kazimierza, Kleparza, Piasku, Nowego Światu i Śródmieścia mają się zgłosić o tej samej godzinie w Parku krakowskim.

Listy warszawskie.

Warszawa, 5 lipca.

Zjazd P. S. L.

Przed paru dniami odbył się tu dwudniowy zjazd Rady Głównej Polskiego Stronnictwa Ludowego. Wzięło w nim udział 40 uczestników, w tem 25 delegatów powiatowych (10 powiatów nie było reprezentowanych z powodu trudności komunikacyjnych). Olbrzymią większość uczestników stanowili chłopi.

Ze sprawozdań wynikało, że organizacya P. S. L. najlepiej się rozwija w Lubelskiem, w Piotrkowskiem, Łukowskiem i Pułtuskiem, jakkolwiek i gdzieindziej poczyniła, zwłaszcza w ostatnich czasach, znaczne postępy.

Zjazd postanowił uzupełnić program ustępem, mówiącym, że P. S. L. dąży do uzyskania w państwie polskim demokratycznego, republikańskiego ustroju. Uznając za jedynie uprawniony do orzeczenia o ustroju państwowym Polski najbliższy sejm ustawodawczy, zwołany na podstawie najbardziej demokratycznego prawa wyborczego, zjazd stwierdzał, że tylko dopuszczenie do współudziału w rządach przedstawicieli najszerszych mas ludowych zapewni państwu polskiemu należytą trwałość i da moc niespożytą. Uważając Rzeczpospolitą za formę najbardziej urzeczywistniającą dążenia demokracyi polskiej, zjazd włożył na P. S. L. obowiązek ostrego przeciwstawiania się usiłowaniom, z powyższym stanowiskiem niezgodnym.

Zjazd zsolidaryzował się z uchwałami galicyjskiego Koła sejmowego z dn. 28 maja. W stosunku do T. Rady Stanu zjazd zatwierdził usunięcie się z jej składu przedstawicieli P. S. L., uznał jej dalsze istnienie nietylko za bezcelowe, ale za szkodliwe dla sprawy polskiej i uznał, że zerwała ona wszelkie węzły, jakie ją z kierunkiem niepodległościowo-ludowym łączyły.

Zjazd stwierdził, że w danej chwili największy wysiłek i praca P. S. L. winny być skierowane do zwołania sejmu, gdyż jedynie sejm, zwołany na zasadzie 5-o przymiotnikowego prawa głosowania może przemawiać w imieniu społeczeństwa. W sprawie Komisyi porozumiewawczej Zjazd potwierdził postanowienia Zarządu głównego przystąpienia do tej komisyi, uznając poważne znaczenie zjednoczenia warstw demokratycznych przy budowaniu instytucyi państwowych w wolnej Polsce. Zjazd polecił Zarządowi Głównemu porozumieć się z ludowcami wszystkich ziem polskich w celu ujednostajnienia polskiej polityki ludowej.

Po za całym szeregiem innych uchwał i rezolucyi zasługuje jeszcze na uwagę uchwała w sprawie wojska, uwzględniająca tak Legiony, jak i P. O. W. i przesyłająca twórcy polskiego ruchu zbrojnego, komendantowi Józefowi Piłsudskiemu wyrazy najwyższego uznania za niezliczone próby i wysiłki stworzenia niezależnej armii polskiej.

Nastrój zjazdu był bardzo radykalny i opozycyjny. Uchwała za republiką zapadła jednogłośnie. **Swój.**

Warszawa, 9 lipca.

— Wznowienie „Robotnika".

Po dłuższej przerwie partya nasza wznowiła wydawnictwo „Robotnika", którego Nr 283 świeżo wyszedł z pod prasy. Na treść jego składają się: Słowo od Redakcyi, Nasz Zjazd, komentarz do uchwał programowych zjazdu, Rada Stanu, korespondencye i kronika. **Swój.**

Nasi posłowie w komisyach Izby posłów.

Celem ułatwienia interesantom porozumienia z towarzyszami posłami podajemy spis komisyi, do których posłowie nasi należą. Delegacya tej komisyi nastąpiła na podstawie uchwał klubu polskich posłów socyalistycznych.,

Tow. Bobrowski: 1) zdrowotność;

Tow. Daszyński należy do komisyi: 1) dróg wodnych, 2) układów handlowych z Węgrami, 3) konstytucyjnej, 4) prasowej;

Tow. Diamand: 1) do budżetowej, 2) gospodarstwa społecznego (nie funkcyonuje, funkcye przeszły na komisyę gospodarstwa wojennego);

Tow. Klemensiewicz: 1) rolniczej, 2) pomocy wobec klęsk;

Tow. Lieberman: 1) dla zasiłków, 2) wojskowej, 3) regulaminowej, 4) nietykalności poselskiej, 5) sprawiedliwości;

Tow. Marek: 1) dla uchodźców, 2) spożywczej, 3) legitymacyi wyborów, 4) skarbowej;

Tow. Moraczewski: 1) kolejowej, 2) urzędników państwowych, 3) odbudowy, 4) gospodarstwa wojennego;

Tow. Reger: 1) do przemysłowej, 2) ubezpieczenia społecznego, 3) szkolnej.

Sacharyna.

Z wniosków socyalistycznych w parlamencie.

Tow. dr Diamand postawił w Izbie posłów wniosek, który domaga się od rządu wydania rozporządzenia, odnoszącego się do **monopolu sacharynowego,** a uwzględniającego niżej przytoczone motywa:

Sacharyna, jako środek zastępczy za cukier, nie posiada żadnych właściwości odżywczych. Rząd chce ubytek podatkowy, powstały wskutek zmniejszenia używania cukru, wyrównać monopolem sacharynowym. Nierównowartościowe produkta, jakimi są cukier i sacharyna, postawione pod względem podatkowym jak i ceny kupna na jednym poziomie, naruszają poczucie sprawiedliwości.

Cena sacharyny powinna obejmować tylko koszta produkcyi i odpowiadający wartości słodyczy podatek cukrowy. — Z cen, ustanawianych przez zarząd monopolowy jest atoli widoczne dążenie do zrównania ceny sacharyny z **ceną cukru.** Przy zakupnie 25 tabliczek sacharyny wartość słodyczy, odpowiadająca 1 kg. cukru wynosi 1.34 K, w opakowaniach przeznaczonych dla przemysłu 1.09 K, w najmniejszym zatem opakowaniu (25 t.) **przewyższa o 22% cenę cukru.** Wobec tego drobny konsument, kupujący w najmniejszych ilościach, przepłaca sacharynę o 22% w porównaniu z ceną cukru, podczas gdy przemysłowiec otrzymuje ją o 13.6% taniej.

Wobec tego Izba raczy uchwalić:

a) Rząd, wydając rozporządzenie co do monopolu sacharyny, powinien się oprzeć na zasadzie, że cena sacharyny nie może przekraczać kosztów produkcyi łącznie z przypadającym odpowiednio do wartości słodyczy podatkiem cukrowym;

b) przemysł spożywczy, zastosowywujący sacharynę, należy zmusić, aby przez wprowadzenie do użytku sacharyny, powstałe zmniejszenie kosztów produkcyi własnych artykułów pociągnęło za sobą **odpowiednie obniżenie cen artykułów także dla konsumentów;**

c) zysk z handlu pośredniczącego, który wobec wyrobu, łatwości transportu i przechowania sacharyny, wobec braku wszelkiego ryzyka i swego charakteru monopolowego jest najwygodniejszy, musi być ustalony na pewnym poziomie i uwzględniać odpowiednio konsumentów;

d) sacharynę należy wyłączyć ze spisu artykułów aptecznych i oddać w obieg handlowi detalicznemu;

e) dla handlu detalicznego należy dobrać odpowiednie tanie opakowanie.

Ze Sztokholmu.

W Sztokholmie ukazał się w ostatnich dniach memoryał niemieckiej mniejszości socyalistycznej, w którym przedstawiciele tej partyi ogłaszają swe poglądy, którym dali wyraz na konferencyi. Memoryał domaga się natychmiastowego pokoju, powszechnego rozbrojenia, utworzenia trybunału rozjemczego po wojnie, międzynarodowych układów co do ochrony robotników, równouprawnienia wszystkich obywateli państwa bez względu na język, rasę, religię. — **Nie uważając granic państwowych za nienaruszalne,** memoryał sprzeciwia się dalszej wojnie, ewentualne zaś zmiany granic czyni zależnymi od plebiscytu odnośnej ludności.

W szczegółach memoryał oświadcza się za niepodległą Serbią i Polską. Kwestya alzackolotaryńska nie powinna wpływać na przedłużenie wojny, które więcej ofiar ludzkich jeszcze pociągnie, niż liczy mieszkańców Alzacya i Lotaryngia. W sprawie swej przynależności powinna głosować ludność miejscowa. — Należy przywrócić Belgię niepodległą, gospodarczo niezawisłą i **dać odszkodowanie za wyrządzone straty.** Co się tyczy zdobyczy kolonialnych memoryał zwraca uwagę, że polityczny rozum nakazuje uniknąć wszelkich zmian w posiadaniu kolonii, gdyż to byłoby zarzewiem nowych walk. Każdemu rządowi, który odrzuca program socyalistyczny, albo wymijająco nań odpowiada i nie chce rozpocząć bezpośrednich układów pokojowych na podstawie tegoż programu, **należy bezwarunkowo odmówić kredytów wojennych.**

* * *

Delegaci flamandzkich socyalistów w przejeździe do Sztokholmu udzielili zastępcy kopenhaskiego pisma „Socialdemokraten" wyjaśnień co do swych żądań i celów:

Flamandczycy nie domagają się nowego flamandzkiego państwa, lecz tylko kulturalnej, gospodarczej i politycznej autonomii. Rząd belgijski do tego stopnia nie uwzględniał języka flamandzkiego, że obecnie co trzeci Flamand jest analfabetą. Belgia musi być odbudowana, a według zapatrywań Flamandczyków koszta odbudowy powinny ponieść wszystkie wojujące państwa, każde w miarę swych zasobów.

* * *

Jak donosi korespondent „Arb. Ztg.", do Sztokholmu przybyli dwaj delegaci socyalistów tureckich. Czynią oni starania o przypuszczenie ich do współudziału w konferencyi, jakoteż o przyjęcie tureckich socyalistów do międzynarodowego socyalist. biura. W tureckim parlamencie znajduje się 10 socyalistów, którzy atoli zostali wybrani nie na podstawie programu socyalistycznego i należą do młodotureckiego bloku „Jedność i Postęp."

Z kongresu Rad robotniczych w Rosyi.

22 czerwca — według korespodenncyi sztokholmskiego sprawozdawcy „Arb. Ztg." — obradował narodowy kongres rosyjskiej Rady rob. i żołn. nad zajęciem stanowiska w stosunku do Dumy. — Soc. demokraci Łunaczarskij i Martow domagali się w myśl rezolucyi mienszewików zniesienia instytucyi Dumy i Rady państwa. Przyjęto wniosek, aby zastępcy mienszewików i trudowików wystąpili z Dumy. Bolszewicy nie brali udziału w głosowaniu.

W dyskusyi nad wojną referent, znany mienszewik Dan, oświadczył, że **wojna musi być zamieniona na wojnę rewolucyjną. Niekiedy atak jest jedynym środkiem obronnym.** Wojnę należy prowadzić dalej z wytężeniem wszystkich sił; jeżeli armia nie ma w kilku miesiącach pójść w rozsypkę, musi każdej chwili być gotowa do boju i iść za rozkazami przełożonych.

Wódz bolszewików Lenin zwalczał te zapatrywania. Scharakteryzował on wojnę światową jako **wojnę kapitalistycznych imperyalizmów,** a głównymi jej motorami nazwał Anglię i Niemcy. Inne państwa są tylko wasalami tych mocarstw. Następnie **odrzucił z oburzeniem zarzut, że bolszewicy dążą do odrębnego pokoju.** Bolszewicy nie pragną żadnego związku z niemieckimi „rozbójnikami". **Rosya musi zrezygnować z Armenii, Finlandyi i Ukrainy, tajne układy muszą być opublikowane.** Dalsza wojna toczy się jedynie w interesie Anglii, która nie chce zrezygnować ze zdobytych kolonii.

Minister Kierenskij w odpowiedzi Leninowi rzekł: **Gdybyśmy przyjęli punkt widzenia Lenina, oznaczałoby to koniec rewolucyi rosyjskiej.** Rosya uprawia samodzielną międzynarodową politykę. Rząd zakazał rosyjskim wojskom lądować w Atenach i brać udział w naruszeniu greckiej konstytucyi. Lenin zastępuje niemieckie poglądy. — Dlaczego podczas swego pobytu w Niemczech nie głosił tam swych zapatrywań w kwestyi wojny? Demokracya Finlandyi i Ukrainy powinna zachować z nami **jedność** w walce za wolność i pokój, gdyż oddzielenie się od Rosyi byłoby upadkiem tych krajów i zarazem Rosyi.

Z Rosyi.

Rada żołnierska o zwołaniu konferencyi międzynarodowej.

Oficyalny organ rosyjskiej Rady rob. i żołn. „Izwiestija" umieścił bezpośrednio przed odjazdem delegatów Rady na konferencyę sztokholmską artykuł, w którym wyznaje, że próby komitetu wykonawczego, aby porozumieć się z proletaryatem krajów zachodnich co do zadań rosyjskiej rewolucyi napotykają na opór imperyalistycznych kół tak sprzymierzonych jak i nieprzyjacielskich państw. Bez poparcia demokracyi całego świata rosyjska rewolucya nie może wymusić pokoju powszechnego na przyjętych przez siebie podstawach.

W piśmie znajduje się również artykuł trzech delegatów, Rozanowa, Goldenberga i Smirnowa. Rozanow wyłuszcza, dlaczego Komitet wykonawczy Rady nie bierze udziału ani w konferencyi zimmerwaldczyków, ani holenderskiej. — Koferencya zimmerwaldczyków zjednoczyłaby tylko skrajne odłamy socyalistyczne z wykluczeniem większości, z drugiej zaś strony odrębne konferencye, zwołane przez komitet holendersko-skandynawski także nie przyniosą rezultatu. Dlatego komitet egzekutywny Rady postanowił sam podjąć inicyatywę do zwołania międzynarodowej konferencyi, wyłoniło się atoli wiele trudności, które uniemożliwiają rychłe zebranie się delegatów.

Ultimatum Ukrainy?

Ukraińskie biuro prasowe ogłasza następującą wiadomość:

Ukraińska rada narodowa uchwaliła ta tajnem posiedzeniu nie uwzględniać oporu tymczasowego rządu i wezwać naród ukraiński edyktem, by zorganizował się jako autonomiczny naród. Nadto już przeszło 2000 delegatów z frontu przybyło do stolicy ukraińskiej, by **mimo zakazu ministra wojny Kiereńskiego wziąć udział w kongresie armii.** Ludność pawitała ich z entuzyazmem.

Kongres wydał manifest, który zarzuca tymczasowemu rządowi **nieprzyjazne usposobienie względem Ukrainy, i uchwalił obsadzić bank państwowy i składy z prowiantami.** Kongres wystosował do rządu tymczasowego **ultimatum,** zawierające następujące żądania: 1) **uroczystą proklamowanie ukraińskiej autonomii,** 2) natychmiastowe zjednoczenie 12 gubernii ukraińskich w jedną całość administracyjną, **zorganizowania armii.**

Jak słychać, **Kijów znajduje się w ręku żołnierzy ukraińskich.**

Kongres żołnierzy ukraińskich, który odbył się pod przewodnictwem historyka Hruszewskiego właśnie się zakończył. Delegaci jego przysięgli **energicznie popierać radę narodową.**

Komunikat niemiecki.

Berlin, 12 lipca.

Urzędowo donoszą 11 lipca:

Zachodni teren wojny:

Grupa wojsk ks. Ruprechta: **Na odcinku korpusu marynarki wczoraj, części wypróbowanej w walkach piechoty marynarki, po planowem skutecznem przygotowaniu ogniowem, wzięły szturmem urządzenia obronne między wybrzeżem a Lombartzydze, silnie wybudowane przez Francuzów, a niedawno przez Anglików przejęte. Nieprzyjaciela wyrzucono poza Yzerę. Zabrano przeszło 1250 jeńców, w tem 27 oficerów. Straty angielskie w silnie ostrzeliwanym obszarze między morzem a rzeką są bardzo wysokie. Zdobyczy jeszcze nie ustalono. Nasi lotnicy mimo gwałtownej burzy w najdzielniejszy sposób pomogli do pełnego sukcesu tego dnia.**

U innych armii frontu zachodniego skutkiem deszczów działalność bojowa utrzymywała się w umiarkowanych granicach. Kilka przedsięwzięć wywiadowczych wojsk saskich, reńskich i gwardyi koło Reims, na wschód od Argonnów i między Mozą a Mozelą wykazały dobre wyniki.

Wschodni teren wojny.

Między Bałtykiem a morzem Czarnem nie było żadnych większych działań bojowych. Ruchy na południe od Dniestru, jak planowano zostały ukończone.

Front macedoński:

Bułgarskie lotne oddziały starły angielski posterunek na wschód od jeziora Doiran. Na równinie Strumy angielska artylerya zapaliła szrałami kilka miejscowości.

Pierwszy generalny kwatermistrz: **Ludendorff.**

Z miasta i z kraju.

Biuro szkolnictwa polskiego powstanie w ciągu sierpnia w Krakowie, jako wykonanie jednomyślnej uchwały zjazdu Tow. Naucz. Szkół wyższych w dniu 27 maja b. r. Zadaniem biura będzie wytwarzanie i utrzymywanie łączności zrzeszeń nauczycielskich i poszczególnych osób zwłaszcza pracujących naukowo na polu pedagogii, pośredniczenie w sprawach szkolnych i wychowawczych i t. d. Kierownictwo biura zwraca się do wszystkich zrzeszeń nauczycielskich i do osób, którym sprawy wychowania narodowego leżą na sercu z prośbą, by zechciały celem nawiązania stosunków nadsyłać wszystkie dane dotyczące zakresu działalności na ręce prowadzącego biuro prof. dra Karola Dawidowskiego w Krakowie (Basztowa 1).

Podwyższenie opłat za czynności fryzyerskie. Na walnem zgromadzeniu Stowarzyszenia przemysłowego fryzyerów w Krakowie, odbytem dnia 9 lipca b. r., uchwalono z powodu wielkiej drożyzny podnieść ceny za czynności fryzyerskie o 50 proc.

Pożar lasów. Pożar lasów, należących do Nowego Targu szerzy się dalej i pozornie ugaszony wybucha ciągle na nowo — jak donosi „Gaz. Podhal." Pali się wskutek posuchy i podłoża torfiastego tak las na Czerwonem, jak i las na Brzegach.

Repertuar opery.

Czwartek: „Madame Butterfly".
Sobota: „Halka".
Niedziela: „Faust".

Kino „Opieka", Zielona 17. Od wtorku, dnia 10, do czwartku, dnia 12 lipca, wyświetlanym bywa nadzwyczaj zajmujący film detektywiczny w 4 aktach „Człowiek bez głowy", w głównej roli występuje znakomity artysta Maks Landa. Wesoła komedya w 3 aktach „Wzorowy ojczulek" wywołuje salwy. — Dalej najnowsze zdjęcia z placu boju. Program ilustruje muzyka wojskowa ze swoim doborowym repertoarem. Cały dochód na inwalidów wojennych, pochodzących z Galicyi.

Wydawca: **Ignacy Daszyński.** — Redaktor odpowiedzialny: **Maryan Pyrzowski.** **Drukarnia Ludowa. Kraków.** Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).